ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 228

Türkiye–Katar Karşılıklı Savunma Anlaşması: Körfez Güvenliğinde Caydırıcılık ve Askerî İş Birliği

COP31 Zirvesi: Küresel İklim Mücadelesinde Ortak Sorumluluk ve Uluslararası İş Birliği

AB'nin Karadeniz Açılımı: Bölgesel Güvenlik Arayışı Mı, Jeopolitik Konumlanma Mı?

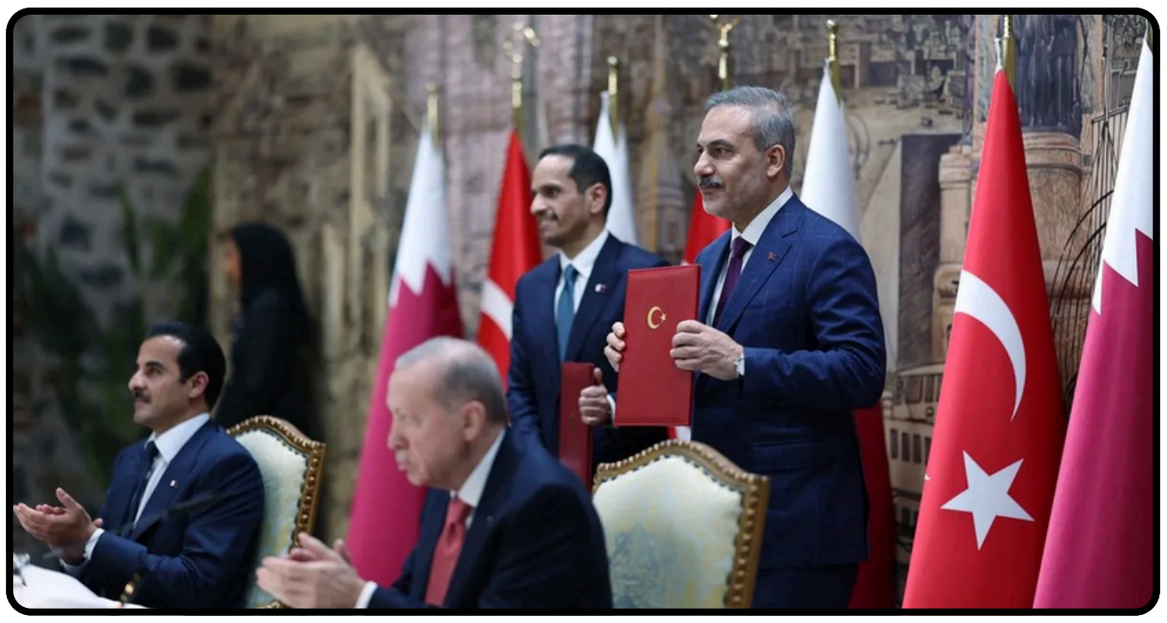
İran-ABD Gerilimi: Körfez'de Askerî Tırmanma ve Bölgesel Güvenlik Dengesi

İsrail'de Hükümet Kurma Süreci: Eisenkot'un Koalisyon İkilemi

Çin-Tayvan Rekabetinin Pasifik'teki Yeni Yansıması

Suriye'de İdarenin Yargı Dokunulmazlığı Sona Mı Eriyor?

Arjantin-İran Hattında Yeni Kırılma: Karşılıklı Terör Suçlamaları

Türkiye–Katar Karşılıklı Savunma Anlaşması: Körfez Güvenliğinde Caydırıcılık ve Askerî İş Birliği

13 Kasım 2026'da Türkiye ile Katar arasında, İstanbul'da düzenlenen Yüksek Stratejik Komite'nin 12. Toplantısı kapsamında Karşılıklı Savunma Anlaşması imzalandı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani tarafından imzalanan anlaşma, iki ülkenin dış kaynaklı silahlı saldırılara karşı ortak bir tutum geliştirmesini ve askerî iş birliğini güçlendirmesini amaçlamaktadır. Yayımlanan ortak bildiride, tarafların güvenlik tehditlerine ilişkin istişareleri artıracağı, ortak askerî tatbikatlar düzenleyeceği ve savunma sanayii ile personel eğitimi alanlarında iş birliğini geliştireceği belirtilmiştir. Anlaşmanın güvenlik açısından en önemli yönü, Türkiye ile Katar arasındaki mevcut askerî ortaklığı daha güçlü bir savunma taahhüdüyle desteklemesidir. İki ülke arasındaki askerî ilişkiler yeni değildir. Türkiye'nin Katar'da askerî varlığı bulunmakta ve taraflar uzun süredir savunma alanında iş birliği yapmaktadır. Ancak yeni anlaşma, bu ortaklığın yalnızca eğitim ve askerî koordinasyonla sınırlı kalmayıp dış tehditlere karşı ortak hareket etme anlayışıyla güçlendirildiğini göstermektedir. Bu durum, özellikle Körfez'deki güvenlik sorunları düşünüldüğünde, iki ülkenin bölgesel tehditlere karşı daha yakın bir savunma ilişkisi kurmaya çalıştığı şeklinde değerlendirilebilir. Bu noktada caydırıcılık (deterrence) kavramı önem kazanmaktadır. Caydırıcılığın temel amacı, olası bir saldırganın karşılaşacağı maliyeti artırarak saldırı gerçekleştirmesini engellemektir. Türkiye ve Katar'ın ortak savunma konusunda siyasi bir taahhütte bulunması, bu ülkelerden birini hedef alabilecek aktörlerin diğer ülkenin verebileceği tepkiyi de hesaba katmasını gerektirebilir. Bununla birlikte, ortak bildiride saldırı durumunda hangi askerî önlemlerin alınacağı veya müdahalenin nasıl gerçekleşeceği açık biçimde belirtilmemiştir. Bu nedenle anlaşmanın otomatik askerî müdahale anlamına geldiğini söylemek doğru değildir. Caydırıcılığın gerçek etkisi, tarafların verdikleri taahhütleri ne ölçüde uygulayabildiklerine bağlı olacaktır. Anlaşmanın zamanlaması da önemlidir. Körfez bölgesinde İran ile ABD arasındaki çatışmaların yarattığı güvenlik endişeleri, bölge ülkelerini savunma ortaklıklarını güçlendirmeye yöneltmektedir. Türkiye'nin kısa süre önce Pakistan ve Suudi Arabistan ile imzaladığı Mekke Ortak Savunma Anlaşması da bu gelişmeyle birlikte

değerlendirilebilir. Ancak Türkiye–Katar anlaşması, önceki askerî ilişkilerin üzerine kurulan ikili bir savunma ortaklığıdır ve diğer anlaşmalarla tamamen aynı yükümlülüklere sahip olduğu varsayılmamalıdır. Türkiye açısından bu gelişme bölgesel güvenlik ilişkilerini çeşitlendirme imkânı sunarken, gelecekte Körfez'de yaşanabilecek bir krizin Türkiye'nin güvenlik politikalarını nasıl etkileyebileceği sorusunu da ortaya çıkarmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye–Katar Karşılıklı Savunma Anlaşması yalnızca iki ülke arasındaki askerî iş birliğinin genişletilmesi değil, Körfez'de değişen güvenlik ortamına karşı ortak bir savunma kapasitesi oluşturma girişimi olarak değerlendirilebilir. Anlaşma, tarafların egemenliklerini ve toprak bütünlüklerini koruma yönündeki kararlılıklarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu ortaklığın bölgesel güvenlik üzerindeki gerçek etkisi, gelecekte karşılaşılabilecek tehditlerde tarafların ne ölçüde koordineli hareket edebileceklerine ve savunma taahhütlerini somut uygulamalara dönüştürebileceklerine bağlı olacaktır.

COP31 Zirvesi: Küresel İklim Mücadelesinde Ortak Sorumluluk ve Uluslararası İş Birliği

COP31 Zirvesi, 9 Kasım 2026 Pazartesi günü Antalya'da gerçekleştirilmeye başlanmış olup 20 Kasım 2026 tarihine kadar devam etmesi beklenmektedir. Zirvenin 11–12 Kasım tarihleri arasındaki programını Dünya Liderler Zirvesi oluştururken 20 Kasım tarihinde müzakerelerin tamamlanması planlanmaktadır. COP31 kapsamında iklim taahhütlerinin somut eylemlere dönüştürülmesi ve iklim değişikliğine karşı daha savunmasız konumda bulunan ülkelere yönelik desteğin artırılması temel tartışma konuları arasında yer almaktadır. Bu zirvenin ev sahipliğini Türkiye üstlenmektedir. Türkiye, son yıllarda yaşadığı kuraklık, aşırı sıcaklıklar, orman yangınları ve kentsel sel baskınları gibi sorunlar nedeniyle küresel ısınmanın etkilerini yakından hisseden ülkelerden biri hâline gelmiştir. Avrupa'da yaz aylarında yaşanan aşırı sıcaklıklar ve bu sıcaklıklara bağlı ölümler de küresel ısınmanın ne kadar büyük ve ortak bir sorun olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu nedenle zirvede temiz enerjiye geçiş, elektrifikasyon, sıfır atık, metan salınımının azaltılması, iklim değişikliğine dayanıklı şehirler, yeşil sanayileşme, gıda güvenliği ve okyanusların ve denizlerin korunması gibi konular ön plana çıkmaktadır. Zirvenin sonunda küresel ısınmaya karşı ortak bir karar alınması ve ülkelerin bu konuda birlikte hareket etmesi beklenmektedir. Ancak Brezilya'da

gerçekleştirilen COP30 Zirvesi'nde yaşanan görüş ayrılıkları, bu konuda ortak bir duruş sergilemenin ne kadar zor olduğunu göstermiştir. Özellikle COP28'de fosil yakıtlardan uzaklaşma yönünde alınan kararın ardından COP30'da bu konuda somut bir yol haritası oluşturulamaması, ülkelerin kendi ekonomik çıkarlarını da göz önünde bulundurarak hareket ettiğini göstermektedir. Örneğin petrol gelirlerine bağımlı olan bir ülkeye doğrudan petrol üretimini durdurmasını söylemek kolay değildir. Bu nedenle alınacak kararların ülkelerin ekonomik koşullarını ve enerji ihtiyaçlarını da dikkate alması gerekmektedir. Aksi takdirde ortak bir karar alınsa bile bu kararın bütün ülkeler tarafından uygulanması zorlaşacaktır. Bu açıdan COP31'de alınacak kararların hem ülkelerin farklı koşullarını gözetmesi hem de dünyanın geleceği için ortak bir mücadele ortaya koyması önem taşımaktadır. Zirvenin ilk günlerinde görüş ayrılıklarına neden olan konulardan biri de gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere sağlanacak ek iklim finansmanı olmuştur. Bu ülkelerin ekonomik imkânları, küresel ısınmayla mücadele kapsamında gerekli olan üretim ve enerji dönüşümünü gerçekleştirmek için yeterli olmayabilmektedir. Bu nedenle söz konusu ülkelere sağlanacak ek finansman desteği, küresel ısınmanın azaltılması ve iklim değişikliğinin etkileriyle mücadele edilmesi açısından önem taşımaktadır. Özellikle ada ülkelerinin iklim finansmanının artırılması yönündeki talepleri zirvenin ilk günlerinde ön plana çıkmıştır. Deniz seviyesinin yükselmesi nedeniyle gelecekte topraklarının önemli bir bölümünü, hatta ülkelerini tamamen kaybetme riskiyle karşı karşıya olan ada ülkeleri açısından uluslararası finansman desteği büyük önem taşımaktadır. Gelecek nesillere yaşanabilir bir ülke bırakmak isteyen bu devletler, daha fazla uluslararası destek talep etmektedir. Diğer ülkeler açısından ise bu finansmanın sağlanması ekonomik yük oluşturabilmekte ve ülkeler arasında görüş ayrılıklarına neden olabilmektedir. Türkiye açısından baktığımızda ise Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), 12 Kasım 2026 tarihinde Türkiye'ye 1,6 milyar dolarlık bir finansman paketi sağlamayı kabul etmiştir. Mali politika, finansal düzenleme ve sektörel planlamayı kapsayan bu anlaşma, Türkiye'nin iklim hedeflerini gerçekleştirmesine yönelik reformları desteklemektedir. Türkiye'nin 2053 yılına kadar net sıfır emisyona ulaşma hedefi de bu kapsamda ele alınmaktadır. Türkiye; su kıtlığı, kuraklık, aşırı sıcaklıklar, orman yangınları ve kentsel sel baskınları gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle iklim değişikliğine karşı uygulanacak politikalar ve yapılacak reformlar yalnızca Türkiye'nin geleceği açısından değil, küresel ısınmayla mücadele açısından da önem taşımaktadır. Çünkü bir ülkede uygulanan iklim politikaları yalnızca o ülkenin sınırları içerisinde kalmamakta, dünyanın geri kalanını

da etkileyebilmektedir. Bu durum, iklim değişikliğiyle mücadelenin ülkelerin tek başlarına yürütebilecekleri bir süreç olmadığını ve uluslararası iş birliğinin gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Küresel ısınma, yalnızca belirli bir ülkeyi ya da toplumu ilgilendiren bir sorun değildir. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan aşırı sıcaklıklar, orman yangınları, seller ve buzulların erimesi, bu sorunun bütün insanlığı etkilediğini göstermektedir. Belki bugün bazı ülkelerde bu etkiler diğerlerine kıyasla daha az hissediliyor olabilir ancak bu durum sorunun gelecekte de aynı şekilde devam edeceği anlamına gelmemektedir. Bu nedenle yalnızca devletlerin değil, bireylerin de çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmesi, iklim değişikliği konusunda bilinçlenmesi ve günlük yaşamlarında buna uygun davranışlar geliştirmesi gerekmektedir. Bugün atacağımız adımlar, bizden sonraki nesillerin nasıl bir dünyada yaşayacağını da belirleyecektir. Belki bizler gelecekte yaşanabilecek bazı olumsuzlukları görmeyeceğiz ancak çocuklarımız ve torunlarımız bu sonuçlarla karşı karşıya kalabilir. Geçmiş nesillerden devraldığımız dünyayı gelecek nesillere daha yaşanabilir bir şekilde bırakmak da bizim sorumluluğumuzdur. Bu nedenle COP31 gibi uluslararası zirvelerde alınacak kararların yanı sıra bireysel bilinçlenmenin ve toplumsal farkındalığın artırılması da büyük önem taşımaktadır.

AB'nin Karadeniz Açılımı: Bölgesel Güvenlik Arayışı Mı, Jeopolitik Konumlanma Mı?

Balkan Insight'ın haberine göre, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ve Romanya Cumhurbaşkanı Nikos Dan 9 Kasım 2026 tarihinde Bükreş'te bir araya gelmiştir. Gerçekleştirilen görüşmede, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Karadeniz bölgesinde yarattığı güvenlik sorunlarını ve değişen bölgesel dengeleri ele alınmıştır. Özellikle son günlerde sayısı gittikçe artan insansız hava aracı saldırıları ve ticari gemilere yönelik saldırılara dikkat çekilmiştir. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yürüttüğü savaşla bağlantılı olarak bölgenin artan güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya kalması neden gösterilerek, Karadeniz'e kıyısı olan AB ülkeleri için yaklaşık 60 milyon avro değerinde yeni bir destek paketi açıklanmıştır. AB tarafından açıklanan bu destek paketi, bölgedeki güvenlik tehditlerine karşı alınan bir önlem olmasının yanı sıra Birliğin Karadeniz'e yönelik stratejik yaklaşımını da yansıtmaktadır. AB'nin Karadeniz politikası, 28 Mayıs 2025 tarihinde açıklanan Karadeniz'e Yönelik Stratejik Yaklaşım çerçevesinde

şekillenmektedir. Bu politika kapsamında bölgede güvenlik ve istikrarın sağlanması, ekonomik bağlantıların geliştirilmesi ve çevrenin korunması hedeflenmektedir. Özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Karadeniz'deki güvenlik ortamını değiştirmesi, AB'nin bölgeye yönelik ilgisini artırmaktadır. Bu yaklaşımın ortaya çıkmasında Rusya'nın 2014 yılında Kırım'ı ilhak etmesi ve 2022 yılında Ukrayna'ya yönelik geniş çaplı askerî harekât başlatması etkili olmaktadır. Söz konusu gelişmeler Karadeniz'deki güç dengelerini değiştirirken Romanya ve Bulgaristan gibi AB üyesi ülkelerin güvenlik endişelerini de artırmaktadır. Öte yandan bölgedeki tehditler yalnızca askerî faaliyetlerden kaynaklanmamaktadır. Ticari gemilere yönelik saldırılar, deniz mayınları, siber saldırılar ve enerji altyapısının güvenliği de Karadeniz'deki önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle AB'nin bölgeye yönelik politikası, mevcut tehditlere karşı önlem alınmasının yanı sıra bölgesel iş birliğinin geliştirilmesini de kapsamaktadır. Bu amaç doğrultusunda ise açıklanan 60 milyon avro değerindeki destek paketine ek olarak Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'yi de kapsayan deniz gözetimi ve arama kurtarma operasyonlarının yönetileceği Güvenlik Merkezi'nin kurulması hedeflenmektedir. Bu merkez aracılığıyla bölgesel iş birliğini güçlendirmeyi ve bölgedeki ülkelerin denizcilik altyapısını ve ticari seyrüseferleri etkileyen olaylar da dahil olmak üzere güvenlik tehditlerini izleme ve bunlara müdahale etme yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin de söz konusu girişim kapsamında yer alması, Karadeniz güvenliğinin sağlanmasında sahip olduğu stratejik konumu ortaya koymaktadır. Özellikle 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi kapsamında İstanbul ve Çanakkale Boğazları üzerinde sahip olduğu yetkiler, Türkiye'yi Karadeniz'deki güvenlik dengelerinin önemli aktörlerinden biri hâline getirmektedir. Bu nedenle AB'nin Karadeniz'e yönelik güvenlik politikalarının Türkiye'yi dışarıda bırakan bir yaklaşımla yürütülmesi mümkün görünmemektedir. Bununla birlikte, açıklanan destek paketinin ve kurulması hedeflenen Güvenlik Merkezi'nin bölgesel güvenliğe sağlayacağı katkı, yalnızca AB'nin girişimleriyle değil, bölge ülkeleri arasında geliştirilecek iş birliği ve koordinasyonla da doğrudan ilişkili olması beklenmektedir.

İran-ABD Gerilimi: Körfez'de Askerî Tırmanma ve Bölgesel Güvenlik Dengesi

İran ile ABD arasındaki gerilim, 13 Kasım 2026 tarihinde Basra Körfezi'nde yaşanan yeni

gelişmelerle yeniden uluslararası gündemin merkezine yerleşmiştir. İran Devrim Muhafızları Ordusu (IRGC), ABD'nin Bahreyn'de bulunan erken uyarı radar sistemini hedef aldığını açıklamıştır. Tahran yönetimi, bu girişimin İran'ın güneyindeki Hürmüzgan eyaletinde bulunan Sirik bölgesindeki bir telekomünikasyon tesisine yönelik saldırıya karşılık gerçekleştirildiğini ileri sürmüştür. Ancak ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM), İran'a ait iki insansız hava aracının Bahreyn yönünde ilerlerken düşürüldüğünü açıklamış ve radarın vurulduğu iddiasını reddetmiştir. Dolayısıyla saldırının sonuçları konusunda tarafların açıklamaları birbirinden farklıdır. Bu gelişmenin stratejik önemi, Bahreyn'in ABD'nin Orta Doğu'daki askerî varlığı açısından taşıdığı konumdan kaynaklanmaktadır. Bahreyn, ABD Deniz Kuvvetleri Beşinci Filosu'nun karargâhına ev sahipliği yapmaktadır. Bu filo, Basra Körfezi, Umman Körfezi ve çevresindeki deniz güvenliği faaliyetlerinde önemli bir rol üstlenmektedir. Dolayısıyla Bahreyn'deki askerî tesislerin hedef alınması, yalnızca iki ülke arasındaki gerilimi değil, ABD'nin bölgedeki askerî kapasitesini ve müttefiklerinin güvenliğini de ilgilendirmektedir. Gerilimin bir diğer önemli boyutu Hürmüz Boğazı'dır. İran Devrim Muhafızları, 13 Kasım'da bir sıvılaştırılmış petrol gazı tankerinin boğazdan geçerken deniz mayınına çarptığını iddia etmiştir. Ancak bu iddia bağımsız kaynaklar tarafından doğrulanmamıştır. Hürmüz Boğazı, dünya enerji ticareti açısından kritik bir geçiş noktasıdır. Küresel petrol ve doğal gaz taşımacılığının önemli bir bölümü bu güzergâha bağlıdır. Bu nedenle bölgede yaşanabilecek herhangi bir askerî tırmanma, enerji arzında aksamalara, petrol fiyatlarında yükselişe ve uluslararası ticarette belirsizliğe neden olabilir. Nükleer mesele de krizin diplomatik boyutunu daha karmaşık hâle getirmektedir. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (UAEA), İran'ın İsfahan'daki zenginleştirme tesisine erişim konusunda yaşanan sorunlardan duyduğu endişeyi dile getirmiştir. İran ise askerî tehditlerin devam ettiği bir ortamda nükleer denetim görüşmelerinin yürütülemeyeceğini savunmaktadır. Bu durum, güvenlik kaygıları ile uluslararası denetim mekanizmaları arasındaki ilişkinin ne kadar hassas olduğunu göstermektedir. Diplomatik açıdan dikkat çeken gelişmelerden biri de Körfez ülkelerinin çatışmanın genişlemesini önleme çabasıdır. ABD Başkanı Donald Trump, Körfez ülkelerinin talebi üzerine İran'a yönelik yeni saldırıları ertelediğini açıklamıştır. Bu durum, bölge ülkelerinin doğrudan bir savaşın ekonomik ve güvenlik maliyetlerinden kaçınmak istediğini göstermektedir. Özellikle enerji güvenliği ve deniz ticaretinin devamlılığı, Körfez ülkelerinin dış politika tercihlerini şekillendiren temel unsurlar arasındadır. Genel

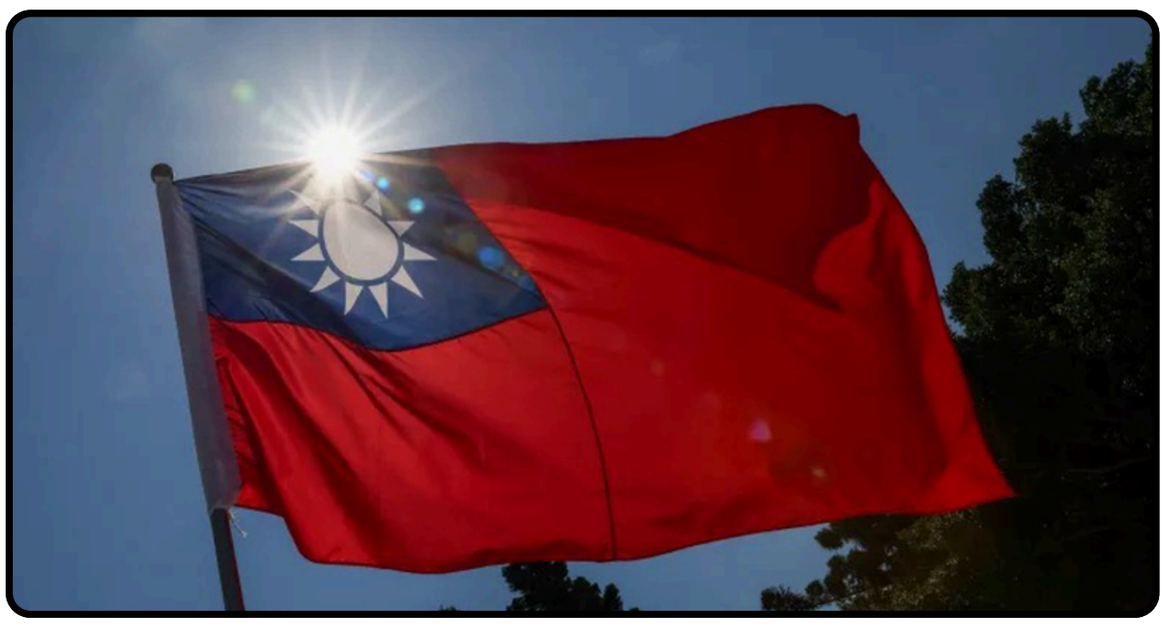
olarak değerlendirildiğinde İran-ABD gerilimi, askerî caydırıcılık, nükleer diplomasi ve enerji güvenliğinin birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini ortaya koymaktadır. Bölgesel aktörlerin arabuluculuk girişimleri ve uluslararası denetim mekanizmalarının yeniden işlerlik kazanması, daha geniş çaplı bir çatışmanın önlenmesi açısından kritik önem taşımaktadır.

İsrail'de Hükümet Kurma Süreci: Eisenkot'un Koalisyon İkilemi

İsrail'de 27 Ekim'de gerçekleştirilen parlamento seçimlerinde hiçbir blokun 61 sandalyelik çoğunluğa ulaşamamasının ardından hükümeti kurma görevi, 8 Kasım'da Cumhurbaşkanı Isaac Herzog tarafından Yashar Partisi lideri ve eski Genelkurmay Başkanı Gadi Eisenkot'a verilmiştir. Cumhurbaşkanlığı makamında gerçekleştirilen istişareler sırasında, aralarında toplam 19 sandalyeye sahip iki Arap listesinin de bulunduğu siyasi gruplar tarafından Eisenkot'ungörevlendirilmesi yönünde 67 milletvekilinin desteği bildirilmiştir. Hükümeti kurabilmesi için Eisenkot'a 28 günlük süre tanınmış, ihtiyaç duyulması hâlinde bu sürenin 14 gün daha uzatılabileceği belirtilmiştir. Görevlendirmenin ardından Eisenkot tarafından ulusal acil durum hükümeti kurulması çağrısı yapılmıştır. Arap partilerinin desteğiyle görevlendirilen Eisenkottarafından, söz konusu partilerin koalisyonda yer almayacağı ifade edilmiş; olası iş birliğinin ise Hamas'ın terör örgütü olarak tanınması gibi belirli siyasi koşullara bağlandığı aktarılmıştır. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu tarafından da ulusal birlik hükümeti çağrısı yapılırken Arap partilerinin desteğine dayanacak bir hükümet kurulmasına karşı kampanya yürütülmüştür. 13 Kasım'da Eisenkot tarafından yapılan açıklamada, Arap vatandaşlara yönelik kampanya "ırkçı ve düşmanca" olarak nitelendirilmiş, İsrail başbakanının kendisine oy verenler kadar vermeyen vatandaşları da temsil etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Aynı açıklamada koalisyon görüşmelerinde ilerleme kaydedildiği de belirtilmiştir. Mevcut tabloda hükümetin kurulmasına ilişkin üç olasılık öne çıkmaktadır. İlk seçenek, Likud'un da katılacağı geniş tabanlı bir birlik hükümetidir. Ancak Netanyahu'nun hükümette yer alması ve Eisenkot'un müttefikleriyle birlikte seçim sürecinde Netanyahu yönetimini sona erdirme hedefini öne çıkarmış olması bu seçeneği zorlaştırmaktadır. Ultra-Ortodoks partilerin askerlik muafiyetlerinin sürdürülmesine yönelik talepleri ve 7 Ekim saldırılarını inceleyecek bir soruşturma komisyonunun kurulması

konusundaki görüş ayrılıkları da bu ihtimalin önündeki diğer engeller arasında yer almaktadır. İkinci seçenek, Arap partilerinin dışarıdan destekleyeceği bir azınlık hükümetidir. Sayısal açıdan mümkün görünen bu seçenek, özellikle İsrail Evimiz Partisi lideri Avigdor Liberman tarafından reddedilmektedir. Üçüncü seçenek ise ultra-Ortodoks partilerin desteğiyle 61 sandalyelik çoğunluğa ulaşılmasıdır. Ancak böyle bir uzlaşının askerlik muafiyetleri konusunda taviz verilmesini gerektirebileceği değerlendirilmektedir. Bu seçeneklerin her biri, Eisenkot'un seçim sürecinde öne çıkardığı vaatlerle ve kendi ittifakındaki farklı kesimlerin beklentileriyle çelişme riski taşımaktadır. Yaşanan süreç, seçimlerde öne çıkan temel siyasi çelişkiyi daha görünür hâle getirmiştir. Arap partilerinin desteği hükümeti kurma görevinin verilmesinde belirleyici olurken konu koalisyon ortaklığına veya hükümete dışarıdan desteğe geldiğinde bu partilere yönelik ciddi itirazlarla karşılaşılmaktadır. İsrail tarihinde bir Arap partisinin yalnızca bir kez hükümet koalisyonunda yer almış olması da bu sınırın sürekliliğini göstermektedir. Eisenkot'un bir yandan Arap vatandaşlara yönelik kampanyayı kınaması, diğer yandan Arap partilerinin koalisyonda yer almasına mesafeli yaklaşması, söz konusu ikilemin ortaya çıkardığı maliyeti azaltma çabası olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak Eisenkot'un hükümeti kurma sürecinde başarısız olması hâlinde görevin başka bir milletvekiline verilmesi, bu girişimin de sonuçsuz kalması durumunda ise yeniden seçime gidilmesi gündeme gelebilecektir. Yeni hükümet kurulana kadar Netanyahu'nun geçici başbakan olarak görevini sürdürecek olması, belirsizliğin mevcut iktidar açısından zaman kazandırıcı bir sonuç doğurabileceğine işaret etmektedir. Dolayısıyla kurulacak hükümetin bileşimi, yalnızca iktidarın el değiştirip değiştirmeyeceğini değil, Arap vatandaşların ve siyasi temsilcilerinin İsrail'deki hükümet kurma süreçlerinde nasıl bir konum elde edeceğini de belirleyecektir.

Çin-Tayvan Rekabetinin Pasifik'teki Yeni Yansıması

6 Kasım 2026 tarihinde Tayvan, Papua Yeni Gine'deki temsilciliğini kapatma, bu ülkeden sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımını durdurma ve ülkedeki teknik ve tıbbi yardım faaliyetlerini sonlandırma kararı aldığını açıklamıştır. Tayvan Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Papua Yeni Gine'nin temsilcilikte görevli personelin belirlenen süre içinde ülkeden ayrılmasını talep ettiği ve temsilciliğin kapatılması yönündeki

kararını yinelediği bildirilmiştir. Bunun üzerine Tayvan tarafından temsilcilikteki personelin geri çekilmesi, teknik iş birliği ve yardım programlarının sonlandırılması ve yeni LNG alım sözleşmelerinin yapılmaması yönünde karar alınmıştır. Tayvan'ın bu gelişmelerin arkasında Pekin yönetiminin siyasi ve ekonomik baskısının bulunduğunu açıklaması, iki ülke arasındaki anlaşmazlığın Çin-Tayvan rekabeti çerçevesinde de değerlendirilmesine neden olmuştur. Pasifik bölgesi, uzun süredir Çin ile Tayvan arasında diplomatik nüfuz ve uluslararası tanınma mücadelesine sahne olmaktadır. Pekin yönetimi, Tayvan'ı Çin'in ayrılmaz bir parçası olarak görmekte ve bağımsız bir devlet olarak tanınmasına karşı çıkmaktadır. Bu doğrultuda Çin'in, Tayvan'ın uluslararası alandaki varlığını sınırlandırmak ve diplomatik ilişkilerini zayıflatmak amacıyla bölge ülkeleri üzerindeki siyasi ve ekonomik etkisini kullanmaya çalıştığı değerlendirilmektedir. Nitekim sınır dışı kararından kısa süre önce üst düzey bir Papua Yeni Gine heyetinin Pekin'i ziyaret etmesi ve Başbakan James Marape'nin Çin'in Shenzhen kentinde düzenlenecek APEC Zirvesi'ne katılmasının planlanması, Tayvan yönetiminin Çin'in süreçteki etkisine ilişkin değerlendirmelerini güçlendirmiştir. Bu gelişmelerin, Pekin'in bölgedeki diplomatik ilişkilerini Tayvan üzerindeki baskıyı artırmak amacıyla kullanıp kullanmadığı yönündeki tartışmaları da beraberinde getirdiği görülmektedir. Papua Yeni Gine'nin bu kararı ise Çin ile ilişkilerini ön planda tuttuğunu göstermektedir. Pekin yönetimi, söz konusu kararı Papua Yeni Gine'nin egemen bir tercihi ve Tek Çin ilkesine bağlılığının doğal bir sonucu olarak değerlendirmiştir. Papua Yeni Gine hükümeti de uzun süredir sürdürdüğü Tek Çin politikasını gerekçe göstererek Tayvan temsilciliğinin kapatılması yönünde adım atmıştır. Bu gelişmeyle birlikte Çin ile ekonomik ve diplomatik ilişkilerin korunmasının, Papua Yeni Gine'nin Tayvan ile mevcut iş birliğini sürdürme tercihinin önüne geçtiği görülmektedir. Tayvan Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Papua Yeni Gine'nin bu hamlesinin Çin'in diğer ülkelerin diplomatik kararlarını etkilemek ve Tayvan'ın uluslararası alandaki varlığını sınırlandırmak amacıyla siyasi baskı ve ekonomik nüfuzunu kullanmaya devam ettiğini gösterdiği ifade edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında, Pasifik bölgesinde yalnızca üç resmî diplomatik müttefiki (Palau, Tuvalu ve Marshall Adaları) bulunan Tayvan'ın, temsilciliklerinin kapatılması yoluyla uluslararası alanda daha fazla yalnızlaştırıldığı görülmektedir. Tayvan ise ekonomik araçları devreye sokarak Papua Yeni Gine'den sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımını durdurma ve ülkedeki teknik ve tıbbi yardım programlarını sonlandırma kararı almıştır. Papua Yeni Gine'den yapılan LNG alımlarının Tayvan'ın toplam doğal gaz ithalatının

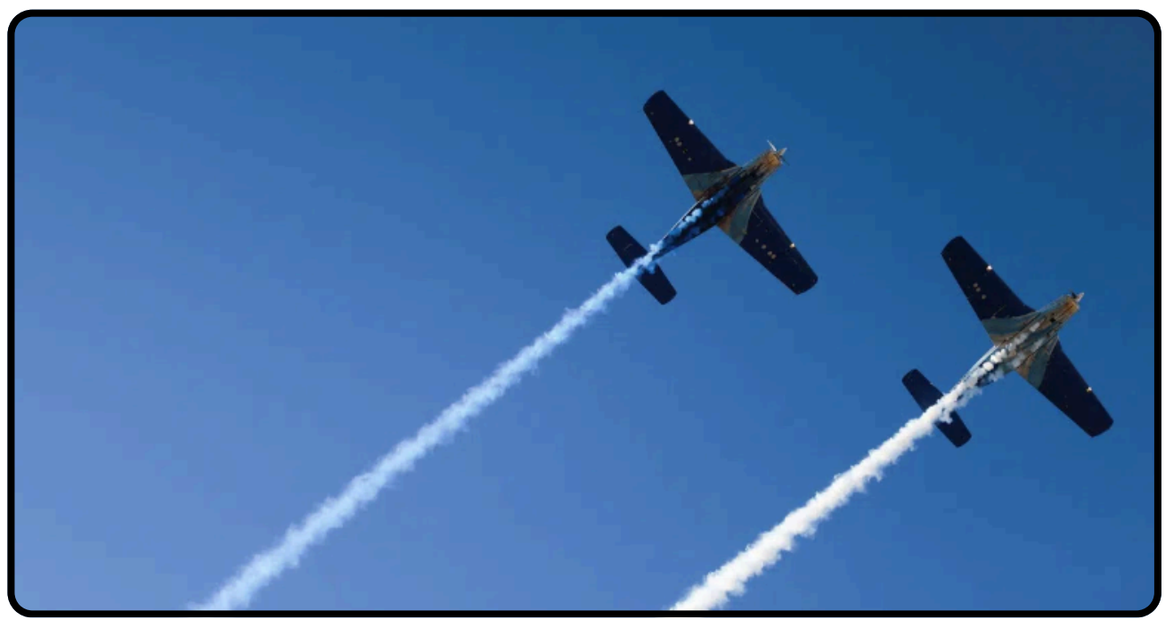
yaklaşık yüzde 8'ini oluşturduğu belirtilmektedir. Her ne kadar alternatif enerji tedarikçilerine yönelmek Tayvan açısından kısa vadede ek maliyetlere yol açabilecek olsa da bu kararın Papua Yeni Gine'nin enerji ihracatını ve döviz gelirlerini olumsuz etkileyeceği değerlendirilmektedir. Bu gelişmeyle birlikte Tayvan'ın, diplomatik anlaşmazlıklara ekonomik araçlarla karşılık verebileceğini ortaya koyduğu ve bölgedeki diğer ülkeler açısından da bir mesaj verdiği söylenebilir. Sonuç olarak, Papua Yeni Gine'nin Tayvanlı diplomatların ülkeden ayrılmasını istemesi, Asya-Pasifik bölgesinde Çin ile Tayvan arasında yaşanan nüfuz mücadelesini bir kez daha gündeme getirmiştir. Çin'in siyasi ve ekonomik etkisinin Tayvan'ın uluslararası alandaki diplomatik ilişkilerini sınırlandırdığı görülmektedir. Tayvan tarafından ise LNG alımlarının durdurulması ve kalkınma yardımlarının sonlandırılması gibi ekonomik araçlarla bu gelişmeye karşılık verilmiştir. Bu adımlarla Tayvan'ın ekonomik kayıplarını sınırlandırmaya ve diğer bölge ülkelerine benzer kararların ekonomik sonuçları olabileceğini göstermeye çalıştığı değerlendirilmektedir.

Suriye'de İdarenin Yargı Dokunulmazlığı Sona Mı Eriyor?

Suriye Halk Meclisi tarafından 9 Kasım 2026 tarihinde kabul edilen yasa tasarısı kapsamında vatandaşların mahkemeye başvurmalarını engelleyen ve bazı idari kararları mahkemelerin denetimi dışında tutan hükümlerin kaldırılmasıöngörülmüştür. Bu düzenlemenin amacı kamulaştırma, tazminat, mülkiyet kaydı, ruhsat ve kamu görevi gibi alanlarda dava yolunu açmaktır. Ancak Meclis Anayasa ve Yasama Komisyonu Başkanı Abdul Naser Houshan'ın belirttiği üzere yürürlüğe girebilmesi için Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanması, Resmi Gazete'de ilan edilmesi ve uygulama talimatlarının belirlenmesi gerekiyor. Ancak, resmi prosedürlerin yanı sıra bu değişikliğin bir yasal reform haline gelmesi için yargı denetiminin sağlanması, yargının bağımsızlığını ve kararların uygulanmasını sağlayacak bir mekanizmaya ihtiyaç duyuluyor. Yargı denetimi ilkesi zaten Suriye Anayasası'nda yer alıyordu.Mevcut anayasal bildirgenin 17. Maddesine göre idari kararların yargı denetiminden muaf olamayacağı

belirtilmiştir. Ancak Baas rejimi döneminde çıkarılan 1958 tarihli 143 sayılı Kanun, 2012 tarihli 66 sayılı Kararname ve 2018 tarihli 10 sayılı Kanun gibi düzenlemeler, bakanlık ve komisyon kararlarını kesin statüsünde sayarak bu maddenin sağladığı güvenceyi daraltmıştı. Bu tasarı genel hatlarıyla, 1969 tarihli 14 sayılı ve 2008 tarihli 69 sayılı kararnamelerdeki güvenlik ve kamu görevlilerinin kişisel dokunulmazlığını değil, belirli idari işlem ve komisyon kararlarını mahkeme denetiminin dışında tutan hükümlerin kaldırılmasını amaçlıyor. Ancak,reformun önemi hakların ilk kez yazılması değil, önceki yönetimin oluşturduğu kapalı alanların daraltılmasıdır. Resmi kaynaklardan alınan bilgilere göre bu reform geriye dönük olmayacak ve yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış idari kararlar yargı denetimine tabi tutulmayacak. Bu geriye yürümezlik durumu hukuki açıdan bir belirlilik, bir istikrar yaratabilir. Ayrıca mahkemelerin iş yükünü azaltabilir. Ancak bu, önceki rejim tarafından alınan savaşla ilgili kararlar, kamulaştırma, zorla yerinden edilme veya mülk kaybı ile ilgili olan kararlara maruz kalan kişiler için sıkıntı yaratabilir. Zira eski kararların dava edilememesi vadedilen adalet anlayışınıkısıtlayabilir. Bu nedenle reform yalnızca gelecekteki işlemleri denetlemekle kalmamalı, geçmişteki ağır idari mağduriyetler için ayrı bir mekanizma oluşturmalıdır. Bu süreçte hukuka aykırı kaç idari kararın iptal edildiğinin ve bu kararların devlet kurumlarınca uygulanıp uygulanmadığının kontrol edilmesi önemlidir. Uygulama talimatları açık hazırlanır, vatandaşlar kolaylıkla mahkemeye erişir ve kamu kurumları iptal kararlarını uygularsa planlananreform, idarenin hesap verebilirliğini güçlendirebilir. Buna karşılık dava yolları karmaşık ve ulaşılması zor olur, yargılamalar uzar veya kurumlar kararları uygulamazsa tasarı eski rejimden kalan bürokratik alışkanlıklar karşısında birkoruma sağlayamayabilir.

Arjantin-İran Hattında Yeni Kırılma: Karşılıklı Terör Suçlamaları

İran Dışişleri Bakanlığı, 11 Kasım'da Arjantin Deniz ve Hava Kuvvetlerini 2019 yılında çıkarılan ve Amerika'nın İran'a karşı yaptığı hamlelere uyan ülkelere misilleme yapma hakkı tanıyan yasaya dayanarak terörist oluşum ilan etti. Tahran yönetimi, Arjantin'in bu kararın sonuçlarına katlanacağını ifade etse de bu konu hakkında somut bir söylemden kaçındı. Arjantin hükümeti ise bu kararı kesin bir dille reddettiklerini açıkladı. İran'ın bu hamlesi, yeni bir atılım değil aksine 1 Kasım'da Birleşik

Krallık'ın deniz ve hava kuvvetlerine uyguladığı yaptırımın aynısı olmakla birlikte iki olayda da İran, Amerika'yı takip eden ülkelerin İran Devrim Muhafızları'nı terörist ilan etmesine misilleme uygulamıştır. 31 Mart'ta Arjantin'de alınan Devrim Muhafızları'nın terörist oluşum olarak ilan edilmesi kararı İran'ın ülkedeki maslahatgüzarının sınır dışı edilmesiyle yeni bir ciddiyete ulaşmıştı. Trump yönetiminden gelen istekler doğrultusunda Buenos Aires yönetimi kararın meşruiyetini Muhafızlar'ın1992 yılında Hizbullah tarafından gerçekleştirilen İsrail elçiliğinin bombalanması ve 1994'teki AMIA (Buenos Aires'teki Yahudi kültür merkezi) saldırılarını desteklemesine dayandırmıştır. İran bu iki saldırıda herhangi bir sorumluluğunun olmadığını belirtip Arjantin'i uluslararası hukuka aykırı davranmakla tehdit etse de Arjantinli Senatör Patricia Bullrich gibi isimler terörist ilan etme kararlarını Arjantin'in hangi tarafta olduğunun göstergesi kabul etmektedir. Arjantin yönetimi tarihteki olayları bahane gösterse de iki ülke arasındaki bu kırılım, Arjantin'in şubat ayındaki ABD ve İsrail'in İran'a olan saldırılarını desteklemesiyle birlikte Milei yönetiminin küresel anlamda hangi yöne kaydığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Özellikle Batı bloğuyla ilişkilerine son derece önem veren Buenos Aires, bu hareketiyle dış politikada Washington'u tam anlamıyla takip ettiğinin kanıtını ortaya koymuştur. İran tarafından baktığımızda ise 2019 yılında çıkarılan yasa, hukuki bir caydırıcı olarak Washington'un potansiyel destekçilerine karşı kullanılmaktadır. Kısacası, İran'ın terörist olarak tanımladığı ülkelere uygulayacağı askeri ve ekonomik yaptırımların ölçüsü bilinmemekte birlikte Ortadoğu'daki çatışmaların etkilerinin diğer kıtalara da sıçradığı kesindir.